

MITT i LIVET

Västanfors Västervåla församlings tidning

nr 1/17

Gränslösa

Om autism

Martin Luther

Goda gärningar

En ko förändrar livet

Emelie kör rally och rider

Saskia har besökt

öppna förskolan i tolv år

Reformationsåret 2017 handlar om Martin Luther

Svenska kyrkan är en evangelisk-luthersk kyrka. Det betyder att Svenska kyrkans troslära är baserad på munken Martin Luthers tankar. Luther levde på 1500-talet, och den kristna kyrkan i Sverige kom till utifrån Luthers tankar, som ett avsteg från den katolska kyrkan.

Det är 500 år sen som munken Martin Luther spikade upp sina 95 teser på slottskyrkans port i Wittenberg i Tyskland, och startade en av historiens största omvälvningar. Luther tog till exempel avstånd från katolska kyrkans sätt att sälja syndernas förlåtelse med hjälp av avlatsbrev. Han hävdade att Gud ger människor nåd gratis, utan att kräva motprestationer. Det handlar om villkorslös kärlek.

Han ifrågasatte också påvens ställning och menade att det är alla troende tillsammans, inte bara prästerna, som håller tron vid liv. Han framhöll alla människors rätt att läsa bibeln på sitt språk. Luther skrev den lilla katekesen och genom boktryckarkonstens framväxt spreds Luthers idéer.

Munken Martin Luther ansåg att han inte längre var tvungen att leva i celibat för att tjäna Gud. En nunna som rymt från ett kloster i en silltunna blev hans hustru.

Martin Luther älskade musik och spelade luta. Han menade att musik har en unik förmåga att lugna och glädja människans själ. Det är till stor del Luthers förtjänst att musiken har en så stor roll i Svenska kyrkans gudstjänster. Luther tog låtar som spelades på logdanser och sjöngs hemma hos folk och skrev nya texter. Så tillkom den evangeliska psalmboken.

Luther hävdade också att alla människor har ett ansvar för att välja det goda. Den kärlek som människor får ta emot från Gud blir en drivkraft som gör att de försöker göra gott gentemot andra. Evangeliet utmanar oss till kamp mot orättvisor och insatser för fred och försoning i alla sammanhang. Kyrkan måste ständigt reformeras. Även i dagens samhälle har kyrkan ett ansvar för att stå upp mot orättvisor och arbeta för alla människors rätt till ett värdigt liv. Var och en av oss är fria att förändra!

Cecilia Kjellin Eriksson, redaktör

Läs mer om Luther på sid 6-7. Du som besökte församlingens vårmässa på Lindgården den 28 mars fick möjlighet att stifta bekantskap med Luther, som även besöker mat&prat på Lindgården den 25 april. För anmälan och information ring församlingens växel tel 0223-434 00.

Världens fest i Västerås 2-4 juni

För sjunde gången arrangerar Svenska kyrkan år 2017 en Världens fest. Den här gången i Västerås och som reformationsårets stora internationella mötesplats. Temat för världens fest är "Fri att förändra". Det handlar om allas våra möjligheter att påverka utvecklingen för vår värld. www.svenskakyrkan.se/varldensfest

Jag går in i ett rum som ägs av någon annan. Där inne blir jag förvandlad till någon som jag inte vet vem det är. Nu är det inte längre jag som är jag. Det jag som jag är i ensamheten. Något talar till mig som jag inte kan se. I det nya rummet finns någon annan som redan har bestämt vad jag skall bli. Det är som på teve där en stylingspecialist skall ge sig på att trolla fram en ny personlighet. En ny och fräsch image. Nu skall det ske ett mirakel. Måtte stylisten vara en ny Jesus som fixar det åt mig! "Att jag får se mig själv i spegeln."

Nu är jag hos min tandläkare och han ser bara mina tänder. Säger hej till sin patient bakom munskydd och plasthandskar. Mina tänder blir synliga inget mer. Går förbi ICA och betalar med kortet. Pling. Bonus till en kortkund som är trogen sitt kort. Jag stoppar ner kortet bland alla andra plastkort som bevisar att jag är medlem. Där inne i min plånbok är jag någon och kan bevisa att jag tillhör IKEA Family. De som är särskilt utvalda. Jag får äta köttbullar med tjugo kronors rabatt. En sådan person kan vara lycklig. I min plånbok finns det andra plastkort som ger inträde till andra rum där min person är intressant. Jag tror det i varje fall fast på banken pratar de hela tiden om pengar, konton, bonus och aldrig om avgifter och kostnader för sina tjänster. Så går jag ut från deras rum och undrar om det var mig som de vill hjälpa eller var det mina pengar som de var intresserade av. Möjligen hur de skulle kunna få mera av mina pengar som sina pengar. Läser om rekordvinster och inser varför jag var intressant att prata med för en stund. Inga problem

Se människan

och jag har många plastkort som ger mig medlemskap. Det behöver aldrig bli någon besvikelse eftersom jag snabbt kan dra upp ett annat kort och gå in i ett nytt rum. Nu är jag på Julia som har extra erbjudanden idag för tillhöriga. På vägen hem tar jag vägen förbi OK där medlemmar har rabatt på korv med bröd.

Det är kväll och jag är trött efter en heldags användande av mina plastkort. Något har hänt med mig. Det är som plasten har pressat ihop mitt ansikte. Förvandlat mig till en robot som stretar emot med alltid fastnar i smeten med hinnor som kväver något inom mig. En tanke kommer som frågar om det egentligen har funnits plats för ett sant och genuint skratt den här dagen. Ett skratt som kommit ur mig. Det där skrattet som bara bubblar upp med känslan av värme och generositet mot en annan människa.

Lämnar dagen för att gå in i natten och sömnens värld. Vaknar vid vargtimmen och är blöt av svett. Det är ångesten och paniken. Vem är jag egentligen? Ska livet fortsätta vara så här? Stängda dörrar och masker mellan människor. Frågar mig i skydd av natten. Ingen hör mina frågor och jag blir inte farlig för någon annan än mig själv. Så hoppas jag att nattens Gud inte är rädd för mig, inte så rädd som jag är inför mig själv. Tänk om jag bakom mina masker inte är någon utan bara tomhet? Vad Gud ser är tomhet och saknad av den uppfyllande kärleken? Funderar ett tag till och vågar smaka på tanken.

Min själ försöker att vakna till. Vem är jag i Guds den allseendes öga? Börjar känna det plågsamt. Gud har så genomborrande ögon att det

känns som han ser igenom mig. Det går inte att skydda sig, ingen mask duger och jag kan inte lura Gud. Mina masker som jag trott och litat på skall ge mig skydd.

Jag är skyddslös inför Gud. Naken som mannen och kvinnan när de stod inför Gud i paradiset och försökte skylla allt på ormen. "Vem har låtit er förstå att ni är nakna," frågade Gud och de började båda att skylla ifrån sig om ormens list. Inget plastkort i världen kunde skyla deras nakenhet. De var lika fattiga som synden och det gick inte längre att fly in i mörker. Gud såg människorna men människorna såg inte längre Gud utan hörde bara honom gå runt i trädgården så de fick tro att det var han. Deras ögon var förmörkade. De kunde inte längre se det ljus som är Gud. Blindheten var ett faktum.

Så kom Guds son och i vår blindhet såg vi en rövare på korset. Vi gjorde Guds son laglös och betraktade honom som kriminell av den allra värsta sorten som förtjänar döden. Vi såg inte hans kärlek utan valde den trygghet som våra masker ger oss. Kvävt liv under maskens kontroll är ett bättre liv än friheten i Gud. Kärleken ger bara panikångest, bättre att döda kärleken och slippa ångesten. Vilken dom går inte över världen? Människorna valde maskernas tyranni framför att bygga fredsriket med Gud.

Kärleken, han på korset, valde att säga förlåt för de vet inte vad de gör. Med de orden öppnades ett nytt rum. Rummets namn är det allra heligaste. Ja, det heter så. Det är det innersta rummet i Guds tempel där Gud själv bor och det rummet finns även längst in i dig. Nu har du en öppen väg till ditt innersta rum där du kan låta Gud strömma ut i ditt eget liv.

BÖN

Låt din vind smeka mitt ansikte så att mina masker smälter ner och slutar krampa. Jag vill se mitt ansikte. Att jag en dag vågar se dig ansikte mot ansikte och bli en gudomlig spegel som strålar ut allt vad du är. Ge mig mod att öppna mig för din närvaro i mitt och andras liv. Min bön blir ett ljus som jag tänder för att föra in hopp i vår värld där det mörknar av blindhetens färg. Blindheten som ser skräck och död där det istället borde finns kärlekens ljus. Min bön är att få se människan i den människa jag möter och möta människor som ser människan i mig, mitt i min vardag och mitt i den stund som är nuet, den brytningspunkt som länkar det förflutna med framtiden. I detta evighetsögonblick finns du och möter mig med din sanning. Du som lovat att vara med oss alla dagar in till tidens slut.

Amen

Per-Arne Bengtsson, präst

Personerna på bilden har inget samband med artikeln.

**Text och foto:
Johanna Fransson
Helén**

AST, Asperger syndrom eller högfungerande autism? Kärt barn har många namn. Ofta hör vi flera olika begrepp nämnas, när man talar om autistiska tillstånd. Det är inte alltid enkelt att förstå vad skillnaderna är.

AST står för autismspektrumtillstånd och är ett samlingsnamn för flera olika tillstånd med gemensamma svårigheter inom tre områden; begränsad förmåga till social interaktion, kommunikation och föreställningsförmåga. Asperger syndrom, som är en del i AST togs bort som egen diagnos 2013, men de personer som fått diagnosen innan 2013 har fått behålla den. Inte sällan hör man termen *högfungerande autism* (HFA) som synonymt med Aspergers syndrom.

Specifika intressen

För att få diagnosen Asperger syndrom innan 2013 krävdes i sammanfattning att personen hade en normal till hög intelligensnivå samt normal språklig förmåga, men betydande nedsatt

social interaktionsförmåga. Därtill skulle personen ha väldigt specifika och intensiva intressen. För att ställa diagnosen var det även nödvändigt att symptomen framträdde under tidig barndom och att det ledde till en funktionsnedsättning i det dagliga livet.

Högfungerande autism

Den här artikeln handlar till största delen om individer med *högfungerande autism*, med en förhoppning om ökad förståelse för människor med denna funktionsnedsättning. Till vardags arbetar jag som elevassistent och studerar en kurs om autismspektrumtillstånd vid Mälardalens högskola i Västerås. Det jag i texten skriver om AST, är inte på något sätt fullkomligt. Variationerna av symptom varierar också lika mycket som det finns diagnostiserade individer.

Första gången jag kom i kontakt med begreppet autism, var 1988. Jag var

15 år och filmen *Rain man* visades på filmduken. Dustin Hoffman spelade rollen som den autistiske Raymond Babbit, en okänd äldre bror till Tom Cruises karaktär Charlie Babbit. Filmen gjorde succé världen runt och vem minns inte scenen där Raymond på en sekund räknar tandpetarna, som Charlie tappat på golvet?

Dustin Hoffmans rollfigur är baserad på den autistiske savanten Kim Peek. Då och en rätt lång tid framöver trodde jag att alla autistiska personer var savanter, alltså hade en extraordinär talang och minneskapacitet. Idag vet jag något mer än så. Faktum är att den sortens talang som Dustin Hoffman uppvisar i *Rain man*, bara innehas av ca 50 personer i världen. Däremot är det inte ovanligt att autistiska personer har specialintressen. Ibland bara ett, men de kan vara flera och även växla. När man hör ordet autismspektrum, så förstår man att det finns olika grader av autism. Cirka 70% av de som diagnostiseras med autism har även en utvecklingsstörning. De resterande 30 % är alltså normal- eller högbegåvade, men det är samtidigt vanligt med vad man kallar en ojämn begåvningsprofil. Man kanske har en utmärkt språklig förmåga medan logiska uppgifter är betydligt svårare, eller det motsatta. Det som är gemensamt är som beskrivs i inledningen; begränsad förmåga till social interaktion, kommunikation och föreställningsförmåga.

Upptäcks i tidig ålder

Barn som misstänks ha svårigheter inom autismområdet fångas som regel upp via personal på förskolan eller på barnavårdscentralen BVC. Föräldrar kan också ha reagerat på tecken hos barnet. Dessa tecken kan vara försenad eller annorlunda tal- och kommunikationsutveckling, svårigheter i kontakter med andra barn, svårigheter att förstå dagliga rutiner och svårigheter att delta i olika aktiviteter. Utredningen sker i

eller högfungerande autism

samarbete mellan flera professioner, men psykolog och läkare är alltid med i bedömningen. För att få en uppfattning om barnets svårigheter tittar man på barnets förmåga att kommunicera, interagera socialt, begåvning och aktivitetsnivå. Barn med autism har ett avvikande sätt att hantera information och intryck från omvärlden, vilket kommer att påverka inlärnningen.

Personer med AST har bristande inlevelseförmåga. Det innebär stora svårigheter att läsa av och förstå andras tankar och känslor. Dessa svårigheter med att förstå andras önsksningar och avsikter, och svårigheter att förutse vad som kan väntas av andra eller vad andra kan förvänta sig av dem, kan medföra social klumpighet och olämpligt beteende.

Känner ingen empati

En vanlig missuppfattning är att personer med AST har problem med att visa empati med andra människor. Personer med AST har helt normala känslor, men kan uppfattas som egoistiska, själviska eller hänsynslösa för att de inte reagerar på ett "förväntat" sätt. Det innebär att dessa etiketter är orättvisa. Personer med AST måste lära in och aktivt tänka på sådant som många andra tar för givet. Ett annat vanligt kännetecken för individer med AST är att de tolkar saker bokstavligt. Det gör att ironi, ordvitsar och metaforer kan bli obegripliga, vilket ytterligare komplicerar umgänget med andra.

Rutiner är viktiga

Redan vid låg ålder brukar personer med AST ha ett stort behov av rutiner. Det kan handla om att saker måste göras i en viss ordning, att man alltid ska sitta vid samma plats vid matbordet och att man bara äter en viss sorts mat. Om en rutin bryts kan det leda till stor oro och frustration hos individen. Förberedelser är A och

O. Behovet av rutiner kan öka med tiden och i tonåren kan rutinerna ha brett ut sig över hela tillvaron och det tvångsmässiga inslaget kan vara stort.

Sinnesintryck

Det är vanligt att personer med AST har en annorlunda perception. Det kan exempelvis innebära att man kan vara extremt känslig för vissa ljud, ljus, beröring eller smaker. Man kan också ha svårt att hantera flera sinnesintryck samtidigt. Den här känsligheten kan påverka livet i stor utsträckning och kan exempelvis innebära att man inte klarar av att vistas i offentliga miljöer, där sinnesintrycken kan vara både starka och många. Det är givetvis olika för olika personer med AST. Att använda sig av bilder i kommunikation och undervisning kan underlätta mycket. Man vet att synintrycket är mycket starkt och runt om i vår vardagsmiljö utnyttjar man detta, genom att ha symboler för olika saker, som till exempel vägskyltar. Även i inomhusmiljön hittar vi skyltar med bilder. Om du ser dig omkring blir du kanske överraskad av hur vanligt det är.

En superkraft

AST innebär inte bara problem. I rätt miljö kan många av de egenskaper som är vanliga hos personer med diagnosen vara en tillgång, som till exempel stor uthållighet och ovanligt god koncentrationsförmåga. De senaste åren har man i dagstidningar och på internet kunnat läsa om företag som gärna anställer personer med AST. Orsakerna är inte bara uthålligheten och koncentrationsförmågan, utan också att man får personal som inte är intresserad av att umgås med arbetskamraterna på arbetstid...

Det är viktigt att alla som arbetar med människor med AST har kunskap om de vanligaste symptomen och vad som

kan göras för att underlätta i skolan, på arbetet och i vardagslivet. Kunskap hjälper omgivningen att förstå hur personer med AST tänker och hur varje individs möjligheter, svårigheter och behov av stöd ser ut. Kravnivån bör anpassas för att undvika stress och för att individen ska lyckas. Man ska utgå från att människor gör rätt om de kan, och som anhörig eller personal ska man försöka hjälpa till med att ge rätt förutsättningar för att personen i fråga ska lyckas. Det gäller givetvis inte bara personer med diagnos.

Varför blir det fel ibland?

Förmågan att samordna information hänger också samman med vad som brukar kallas för exekutiva funktioner. Personer med AST har ofta bristande exekutiva funktioner och det kan innebära att handlingar inte blir automatiserade, att man inte lär sig av det man varit med om, utan att varje situation upplevs som unik och skild från övriga. De viktigaste exekutiva funktionerna är:

- Förmåga att planera.
- Förmågan till problemlösning
- Förmåga att hejda sina (oönskade) handlingar.
- Anpassningsförmåga

Ett exempel på bristen av planeringsförmåga skulle kunna vara hur man gör när man duschar, i vilken ordning och vilka kroppsdelar man tvättar. Det tar stora mängder energi och tid att klara av enkla göromål och sysslor som andra människor gör på rutin och det kan upplevas som en nära nog övermänsklig handling att komma igång med arbetsuppgifter eller göromål. Detta påverkar givetvis förmågan att orka med vardagens krav och kan göra att man uppfattas som lat eller odisciplinerad av en oförstående omgivning.

Dö för att leva

Ordet påsk kommer från det hebreiska ordet "paesach" som ofta översätts med "övergång." Vi firar påsk för att det är en övergång från mörker till ljus, vinter till vår, från död till liv och från förlamning till befrielse. Det handlar om uppbrott från det som är dött och förstelnat till rörelse och framåtskridande med ny livskraft. Ljuset har kommit för att stanna i och genom Kristi uppståndelse. Om vi vill så kan vi se Martin Luthers liv som ett enda stort påskfirande.

Slaveriet avskaffades i Europa när kristendomen blev den enda tillåtna religionen i västvärlden. Men slaveri kan sitta inombords hos människor som utsätts för hårda prövningar. Rädslan blir permanent och orsakar kroniska åkommor.

"Frukta Gud" är livets mening

Luther använde sig av ett begrepp som skulle komma att dominera hans förklaringar i den lilla katekesen. "Vi skola älska och frukta Gud" var inledningen till alla hans förklaringar. Ordet "frukta" är ett fullständigt främmande ord idag och frågar du en student om vad det betyder så blir du betraktad som mossig. Om våra ungdomar hade en vision av livet där de inte skulle uppnå 40 års ålder så kanske räslorna varit mer påtagliga och synliga. Rädsla är inte heller ett synonymt ord för fruktan. Det är mer än så. Att frukta Gud kan betyda väldigt mycket, från ord

som ångest, skräck, fasa till ord som vördnad, respekt, dyrkan och kärlek. För Luther var alla perspektiv lika sanna eftersom han gått från den ena ytterligheten till den andra. Den existentiella ångest han kände i sin barndom handlade om att aldrig nå upp till de krav som kyrkan ställde på de troende. Luthers samtid var fylld av smärtsamma upplevelser. I första hand gällde det gudsbilden om en straffande Gud som skall straffa så länge folket lever i sina synder. Det krävdes omvändelse och nya pålagor lades på folket som måste uppfyllas inför överheten. Skräcken hade sina orsaker och döden var ständigt närvarande.

Digerdöden

Digerdöden kom till Tyskland år 1349 och spred sig snabbt. Det handlade om böldpest, blodpest och lungpest. Smittan kom in via skepp som hade fripassagerare. Skeppsråttor. Europa förlorade över 30 % av sin befolkning och i vissa städer kunde det vara upp till 70 % av befolkning som avled. Pesten kom i vågor under 1400-talet och spred en allmän skräck som utvecklade många föreställningar om orsakerna. Det blev hat som riktade sig mot judar som dödades och fick brinna på bål. Något som blev godkänt av makten i samhället. Digerdöden bemöttes med två olika attityder. Den ena ansåg det vara bäst att njuta livets goda dagar fullt ut tills det tog slut. Den andra gruppen

blev botgörarna som gick runt från stad till stad och piskade sig själva blodiga. Gisslatågen samlade allt fler fattiga, sjuka och utblottade människor. Till slut kunde de inte längre hålla tillbaka sitt hat utan gjorde uppror mot kyrkan.

Flera bondeuppror kom till stånd och alla slogs ner på ett blodigt sätt. Ett människoliv på medeltiden var inget värt om man själv kunde fly pesten.

Kyrkans ledare levde lyxliv

Kyrkans ledare levde i lyx och flärd. De byggde slott åt sig själva vilket kostade pengar. Denna överklass månade om att lämna efter sig ett gott rykte. Renässansmålarna fick måla porträtt av påvar och biskopar. De fattiga fick vårdas av andra varav klostren gjorde en stor insats för människors överlevnad. Det Luther och alla andra ser är ett moraliskt förfall, där människor berövas sin tro på Guds skapelseverk, människans värdighet och storhet. Hopplösheten kommer med det moraliska förfallet och det finns ingen väg fram till ett annat öde.

Kyrkan kommer med nya pålagor och ger ut långa listor på vad som är synd. Samtidigt erbjuds en frälsning från skärselden med hjälp av avlatsbrev. Tiden i skärselden kan förkortas. Kyrkan står i begrepp att bygga Peterskyrkan i Rom och behöver inkomster. Syndernas förlåtelse blir en säljbar produkt vilket utesluter den stora skaran av befolkningen. För folket

som ligger på gränsen mellan liv och död blir det dagliga brödet en fråga om Guds nåd alls existerar.

Upplysningen

Luther försöker att följa allt som kyrkan förelägger och han vill nå helighet som den perfekta munken. Han är verkligen hängiven den Romerska katolska kyrkan och dess ledare. Det blir en hopplös kamp och i Svarta klostret i Wittenberg får han en insikt. Han läser Romarbrevet 1:16–17 och ställs inför en helt annan verklighet som aposteln Paulus beskriver. Det är genom tron på Guds förekommande nåd som en människa blir befriad från dödens bojor. Det är inget som sker via en jordisk företrädare som skall förmedla nåden som ger syndernas förlåtelse. Det är Guds gåva att en människa kan komma till tro på Guds nåd.

Luther tänker sig två olika mentala liv i en och samma kropp. Det Paulus kallar "för köttet" den gamla människan, Adam som endast kan fokusera på de jordiska tingen och perspektiven. Den andra delen av människan är Kristusmänniskan som är född av Anden och som uppehålls med hjälp av tro på Guds nåd. Bägge delarna lever parallellt i en och samma människa. Det är Kristusmänniskan som räknas inför Gud. Även om den gamle Adam sticker upp sitt ansikte i medvetandet med sina syndiga tankar så är det enligt Luther likt kråkor som flyger över huvudet.

Munken Martin Luther uppmärksammas under reformationsåret 2017. Mitt i livet publicerar en serie artiklar om Luther under året. Foto: Magnus Aronson

Inget att bry sig om och kråkorna flyger ändå bara förbi för de tillåts inte bygga något bo. Guds ord är orubbligt och fast och den verkligheten jagar bort allt skräp genom tron på nåden.

Påskens ljus

Insikten som drabbar Luther är som ett möte med den uppståndne Kristus vid hans grav. Efter denna insikt kommer allt att förändras. Reformatorn blir en livsnjutare som vågar bejaka kroppens alla gåvor däribland sexualiteten som leder honom till att lovprisa äktenskapet. Fastan och askesens tid är förbi och dörren har öppnats till ett nytt liv i Kristus. Det är dags för att sjunga, spela och dansa.

Något som Martin ägnade sig åt med spel till luta. Mörkret byts ut mot ljuset och tron är det som tänder förhoppningarna om ett bättre liv.

Återigen handlar påsken om en passage från det gamla livet till ett nytt liv i ett nytt tillstånd. Ett annat land där Kristus är härskaren. Att gå denna passage i sitt eget liv är något som vi delar med andra och som kan ge ett nytt liv i trons tecken. Tron på den mänskliga värdigheten i Guds skapelse. Något som vår reformator vågade predika trots att han var hotad till döden och det fanns ett pris på hans huvud. Ändå planterade han sitt äppelträd i tro på uppståndelsen. Påskens huvudtema.

Per-Arne Bengtsson, präst

Saskia har besökt öppna förskolan i tolv år

Saskia Sjödin har gått med sina barn på öppna förskolan under 12 års tid. Hon har fyra barn och började gå på babykafé med äldsta barnet när han var nyfödd för tolv år sedan. Sedan har hon fortsatt med de andra tre. Den här dagen har Saskia med sig fyraåriga Emma till Lindgården.

Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson

– Öppna förskolan har betytt jättemycket för mig, eftersom barnen inte har gått så mycket i vanlig förskola, berättar Saskia. Här får jag egen tid med Emma. Det blir inte på samma sätt hemma när alla vardagsbestyr måste skötas. Här pysslar vi tillsammans och är med på sångsamlingen, som Emma tycker är särskilt rolig.

Båda föräldrarna jobbar skift

Saskia och hennes man Patrik jobbar treskift på samma avdelning på Fagersta Stainless, och det betyder att någon av föräldrarna alltid kan vara hemma med barnen. Därför har de inte behövt ha barnen på vanlig förskola när de var riktigt små. De tre större barnen har gått på allmän förskola från fyra års ålder. Reglerna om allmän förskola ger föräldrar rätt till avgiftsfri förskola för sina barn 15 timmar i veckan från höstterminen det år de fyller tre år. Under året blir det förmodligen så att minstingen Emma börjar på allmän förskola. -Det kan vara bra för barnen att vänja sig vid lite större grupp och få någon kompis som kanske ska börja i samma förskoleklass sedan, tror Saskia. Men jag

kommer självklart fortsätta gå till öppna förskolan så ofta jag kan. Arbetsgivaren har varit tillmötesgående och låtit Saskia och Patrik byta några skift så att det fungerar i deras familjesituation. Ingen av dem jobbar riktigt full tid. Det händer att Patrik kommer med Emma i bilen till jobbet när han börjar och lämnar över till Saskia som går av sitt skift. Var tredje vecka ses de lite mer och på helgerna är de lediga och kan vara tillsammans hela familjen. -Ibland kan det kännas lite mycket när man är ensam vuxen med alla vardagsbestyr och ibland önskar jag att vi jobbade vanlig dagtid istället, funderar Saskia, men för det mesta går det bra. Jag kommer aldrig att ångra att jag har tagit vara på den här tiden med mina barn. Rätt som det är så är de vuxna.

Behöver inte ”vabba”

-En stor fördel för oss och för arbetsgivaren är att om ett barn är sjukt behöver vi ju inte ”vabba” (vara hemma för vård av sjukt barn). Skolbarnen har aldrig behövt gå på fritids tack vare att någon av oss alltid är hemma.

Små barn kan få vara hemma

Visst är det delvis av ekonomiska skäl som de har valt att inte betala för att ha barnen på förskola eftersom det ändå är så få timmar det gäller så var det enklare att lägga om schemat på jobbet istället. Men den största anledningen är att de tycker att små barn inte absolut måste gå på förskola. -Många verkar tro att barnen måste börja på förskola i tidig ålder för att passa in i samhället och bli en del av en grupp, det känns lite som en trend. Men vi tror att små barn mår bra av att vara hemma med sina föräldrar. Trots att mina barn är ganska olika till sättet så verkar de nöjda och behöver inte sysselsättas hela tiden. De större barnen har klarat sig bra när de börjat skolan. Öppna förskolan och andra vardagliga händelser räcker som stimulans för barnen när de är små, tycker Saskia, men om inte Öppna förskolan hade funnits så hade vi kanske valt att låta dem börja något tidigare på förskolan.

Saskia besöker öppna förskolan med sin dotter så ofta hon har möjlighet. Det blir vanligtvis en eller två gånger i veckan. Den kontakten har betytt mycket för Saskia som

Saskias dotter Emma, 4 år, tittar med skräckblandad förtjusning på Öppna förskolans maskot Kim, som Siv Thomas har gjort.

särskilt uppskattar luciafirandet och barnverksamhetens sommaravslutning. Klädbytardagen en gång per termin vill hon inte heller missa. Hon berättar att personalen uppmärksammade Emmas 4-årsdag med chokladbollar och en ballong och det var förstås uppskattat. Familjegudstjänsterna försöker de också vara med på ibland.

Utbyte med andra föräldrar

Att få möjlighet att utbyta erfarenheter med andra föräldrar och få tips i sitt föräldraskap är också värdefullt. Saskia har goda erfarenheter även från Familjecentralen där hon varit med i en samtalsgrupp för omföderskor, som bland andra församlingens

diakon hade hand om.

Även Anna och Emelie som jobbar på Öppna förskolan får mycket beröm av Saskia. -Så som de kämpade för att driva verksamheten i tillfälliga lokaler efter branden på Lindgården är de värda stor uppskattning, tycker Saskia.

Trivs med arbetet och hemmet

Saskia tror inte att hon skulle trivas med att alltid vara hemma utan tycker om variationen mellan arbetet och att vara hemma med barnen. Hon försöker också att få lite tid till egna intressen, men vissa veckor är det svårt att få ihop. Saskia sjunger i Rock- och popkören när det går med tanke på skiftarbete och familj. När hon

var liten sjöng hon i barnkören. -Det är en kort period i mitt liv som är så här. När barnen blir större kommer jag att kunna satsa mer på mina egna intressen, konstaterar hon.

Fler skiftarbetare i Fagersta

-Jag vet att inte många har den här möjligheten som vi har utan att de flesta måste in med barnet på förskolan när föräldraledigheten är slut. Men Fagersta har ganska många skiftarbetare så några fler som har det som oss finns det säkert, tror Saskia.

När öppna förskolan är slut för dagen passar Saskia på att äta lunch tillsammans med Emma på Lindgården.

Barnskötaren som kör rally och rider

Emelie Boström, 26, jobbar i barnverksamheten i Västanfors Västervåla församling. På fritiden kör hon rally och rider islandshäst.

Text: Cecilia Kjellin Eriksson
Foto: Privat

Emelie är barnskötare och jobbar både på förskolan Linden, på Öppna förskolan och på Lindgårdsskolans fritids. Hon har jobbat i församlingen sedan 2011.

Leder testpatrullen på förskolan

Som en del i förkolläraryftet gick Emelie förra året en kurs på högskolan i natur och teknik, och nu har hon hand om en grupp 5-åringar på förskolan Linden som kallar sig för testpatrullen. En gång i veckan gör de enkla experiment inom ämnesområdet natur och teknik. I höstas handlade det om vatten. De pratade om vad som flyter, och vad som sjunker. De gjorde också vattenbanor på papper. Under våren jobbar testpatrullen med temat ljus. -Jag märker att barnen i gruppen tycker att det är roligt, jag har tydligen lyckats fånga deras intresse. En flicka tog till och med sin mamma för att visa vad testpatrullen gör, berättar Emelie.

Den här delen av jobbet tycker Emelie är extra roligt eftersom hon får både planera, förbereda och genomföra aktiviteten. Annars tycker hon att det är spännande att jobba i flera olika arbetslag.

Rider flera gånger i veckan

Emelie är en aktiv person och har inte svårt att sysselsätta sig på fritiden. Flera gånger i veckan åker hon till Norberg och rider. Tidigare hade hon egen häst, men hon sålde den när hon av ekonomiska skäl var tvungen att välja mellan att ha häst eller att köra rally. Hon har haft tur eftersom tjejen som köpte hästen gärna vill att Emelie fortsätter att rida på den. Det är en ganska ung häst som Emelie själv har ridit in. Nu är den fem år och Emelie hoppas kunna vara med på någon tävling under året. Emelie är en tävlingsmänniska och det glimmar till i hennes ögon när hon säger: -Jag är sån att jag inte kan göra något utan att tävla.

Kör rally och läser karta

Emelie är sekreterare i Fagersta motorklubb, och för ungefär ett år sen började hon själv köra rally. Hon har växt upp i rallyskogen och garaget med en motortokig pappa och en familj som har varit mycket på olika motortävlingar. -Jag har alltid varit intresserad av motorsport, men inte riktigt vågat prova, berättar Emelie. Men när jag testade att åka med i rallybilen var jag helt såld! Det är allra roligast att köra själv.

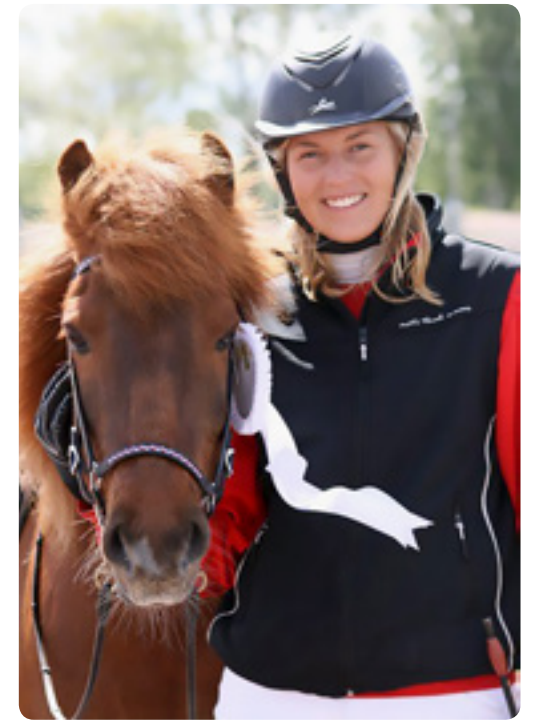
Det var i april 2015 som hon tog steget att prova. Hon tänkte först att hon skulle bli kartläsare och började med att ta kartläsarlicens. Eftersom man på samma kurs även kunde få förarlicens, så passade hon på att ta den. Senare har hon kompletterat med en co-driver licens. Det betyder att man som kartläsare har detaljerade noter och i princip är den som styr hur föraren ska köra. Det är både svårare och roligare.

-Det går så fort så att man inte hinner tänka. Man hinner inte ens bli rädd! säger Emelie.

Tävlrar i sprint

På vintern agerar Emelie kartläsare ibland och under sommarhalvåret kör hon själv sprint-tävlingar på bana. Det är oftast samma bana som används för rallycross och folkrace. I sprint kör man tre gånger tre varv och det handlar förstås om att få bästa tiden. Några bilar kör på banan samtidigt men man startar med cirka en halv minuts mellanrum. Det är tillåtet att ha kartläsare, men det är inte ett krav. Emelie har gärna sin pappas kompis med som kartläsare, eftersom han är en erfaren rallyförare som kan ge henne bra tips. Killar i samma ålder kör ofta snabbare än tjejerna, men Emelie försöker tänka att hon tävlar mot sig själv, och tävlingarna har gått ganska bra. -Jag märker att jag börjar ta in på dem som brukar köra lite fortare

än vad jag gör, säger hon. Jag är inte en dålig förlorare men det är klart att jag kan vara lite sur när det inte går så bra.

Emelie tävlar i VOC (Volvo Original Cup) där även flera andra tjejer är med. I vår ska hon vara med i cupen där 12 tävlingar ingår. Tävlingarna går under sex helger på olika platser i landet. Den första tävlingen går i Västerås i april och de andra tävlingarna körs i Borlänge, Nyköping, Haninge, Arboga och Ljusdal.

Tränar i skogen och på isen

Att ha möjlighet att träna på rallykörning kan vara lite svårt, men Emelie har tillgång till en sträcka i skogen på 1,5 km som hon har tillåtelse att köra på. Man kan också betala en slant för att träna på banan i Hedemora på särskilda träningsdagar. När isen är tillräckligt tjock går det bra att köra på sjön. -Jag kar kört på isen med spikdäck,

berättar Emelie. Det är nyttigt att testa bilen i olika hastigheter på isen.

Vill gärna vara med och skruva

Emelie och hennes yngre bror har förmånen att få använda sin pappas bil, en Volvo 240 av 1975 års modell. De turas om att använda bilen och den som kör sönder något får stå för reservdelskostnaden när det behöver köpas något. Emelies pappa är duktig på att laga bilar, och Emelie är noga med att få vara med när det ska skruvas. -Jag vill vara med och lära mig. Jag blir nästan sur om pappa gör det utan mig. Han hjälper till så mycket ändå, säger Emelie. Jag tycker om att jobba med kroppen och är inte rädd för att smutsa ned mig. Det finns ju dusch! Hon vill kunna klara sig själv, och därför har hon planer på att skaffa sig ett utökat körkort så att hon själv kan köra rallybilen på bilkärta till tävlingarna.

Nio unika röster med gränslös repertoar

Gränslösa är en vokalsemble som består av nio sångare från Fagersta med omnejd. Repertoaren är gränslös och de flesta sångerna sjunger kören a capella (utan komp). Sånggruppen är välkänd och uppskattad i trakten inte minst för sin återkommande julkonsert i Västanfors kyrka och sommarkonserten i Västervåla kyrka.

Det är söndag kväll och medlemmarna i Gränslösa träffas i brudkammaren i Västanfors kyrka för att fika och prata en stund innan de börjar sångövningen. De känner varandra väl och har sjungit tillsammans under många år. Några av medlemmarna har sjungit ihop i 25 år. De sjöng i församlingens Sånggrupp som leddes av Inga Stålhand, och i början av 90-talet ville de gå vidare och sjunga lite svårare sånger med en bredare repertoar. De valde namnet Gränslösa eftersom de vill vara fria att välja sånger från olika genrer och tidsepoker. Genom åren har medlemmar börjat och slutat men kärntruppen består.

-Vi är ett gäng vänner som tycker om att träffas och sjunga tillsammans, och ibland delar vi med oss av det till vår trogna publik, säger Kattis. Vi är inte i första hand en finslipad kör med samstämmiga röster, utan vi är nio unika individer med väldigt olika röster, och vi vill att det ska få vara så.

Några av deltagarna som börjat på senare tid har någon form av musikutbildning, men de flesta är duktiga amatörer. Alla får komma med idéer om vad de ska sjunga och det visar sig att arrangemangen av musikstyckena är avgörande för om gruppen väljer att framföra dem på någon av sina konserter. -Det händer att vi låter någon sång vila när vi inte tycker att den är färdig, men det är alltid svårt att välja bort sånger för vi vill så mycket, förklarar Maria. I februari började gruppen öva på sånger inför sommarkonserten och just nu finns det material för två konserter.

-Det är ganska intressant att se hur repertoaren ändrat sig genom åren och att den speglar gruppdeltagarnas livsresa, tycker Lotta.

Gillar att sjunga tillsammans

-Jag tror att vår publik uppskattar oss just för att det märks att vi tycker om att sjunga tillsammans. Vi vill säga något med musiken och sätta den i ett sammanhang, säger Kattis. Vi försöker till exempel alltid att ha med någon sång som är aktuell i tiden. Det märks också i pratet mellan sångerna och vid julkonserten jobbar gruppen med att bygga en miljö i kyrkorummet som bidrar till helhetsupplevelsen. De brukar bestämma en färg eller ett tema för kläderna, och sedan väljer var

och en kläder utifrån det. Alla är individer och trivs inte alltid i likadana klädesplagg. Det är viktigt att man får vara den man är även under en konsert.

Vid konserterna är det församlingens kyrkomusiker Lena Martinsson som kompar valda stycken och gruppen hyr gärna in någon extra musiker för att variera programmet.

En magisk upplevelse

Flera i gruppen pratar om att det ibland uppstår en samstämmighet och hängivenhet i sången som gör att det blir en magisk upplevelse att sjunga tillsammans. Summan av helheten är inte bara nio röster utan det händer något mer som inte går att bestämma över. -Jag tror att det är tack vare att vi har rutin och känner varandra så väl att vi litar på varandras insats, säger Kattis och Maria håller med. -Det är en härlig känsla när man är trygg med varandra. -Det är som att vi har ett hjärta med samma hjärtslag. Det är så häftigt när alla gör sitt, säger Lotta. -Vi övar väldigt mycket på varje sång, det är vårt sätt att jobba. Vi måste känna hur det ska vara och då kan vi njuta av musiken och vila i den. Inför en konsert brukar vi säga till varandra: "Ha så kul!" berättar Lasse.

Kören har, utöver jul- och sommarkonserter, sjungit i många andra sammanhang, på fester,

Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson

föreningsmöten och på flera bröllop, bland annat i Livrustkammaren på Stockholms slott och på Färna herrgård med tidigare statsminister Göran Persson som vigselförrättare. Sången tar ibland med ensemblen på äventyr, som till exempel när den fick de församlingens kulturstipendium 2011 och kunde åka till Barcelona över en helg och sjunga på gator och resturanger. För några år sedan medverkade Gränslösa vid gatumusikfestivalen i Skinnskatteberg med programmet "Kärleksresan". Det blev så uppskattat att de vann tävlingen. Gruppens två CD-skivor är liveinspelningar från en julkonsert och en sommarkonsert, och det finns efterfrågan på fler inspelningar. Gruppen har bildat en förening för att enkelt kunna sköta ekonomin när de tar betalt för sina uppdrag. Pengarna som de får in går till noter, sångpärmar, rekvisita och till att hyra in musiker till konserterna.

Dela en musikupplevelse

Att ge konserter eller göra inspelningar är inte det viktigaste för deltagarna i Gränslösa. De sjunger lika gärna en söndag kväll i en tom kyrka. Men ibland är det förstås roligt att dela en musikupplevelse med publiken.

Gränslösa ger konsert i Västervåla kyrka den 20 juni kl 19 i konsertserien Musik i sommarkväll. Fri entré.

Gränslösas sångare (från vänster): Lasse Fris, Lotta Borking, Kattis Frisk, Nettan Lindgren, Anne Mähl, Maria Malm, Britt-Marie Frid Andersson och Carola Riesser. Mats Englund syns till vänster på bilden nedan. Foto bilden ovan: privat

Efter etableringen – i väntan på ett jobb

Mitt i livets integrationsskola har tidigare berättat om asylsökandet (del 1) och etableringsfasen (del 2). I den tredje och sista delen beskrivs tiden efter etableringen.

När etableringsfasen går mot sitt slut efter 24-36 månader i landet blir invandraren helt och hållet kommuninvånare. Då gäller samma krav och rättigheter som för övriga svenska medborgare boende i Fagersta. Den som inte lyckas skaffa sig en egen inkomst kan ansöka hos kommunens socialtjänst om försörjningsstöd. Försörjningsstödet (2016) är 3700 kr per individ och månad plus hyra, förutom barnbidrag, extra tillägg för sjukvård m.m.

Integrationscentrum i Fagersta och Projektet Påfart, Bergslagens folkhögskola är två verksamheter i Fagersta för personer som har försörjningsstöd eller befinner sig i etableringsfasen. Deltagarna ska vara inskrivna i verksamheten och visa att de är aktiva för att komma framåt mot ett jobb. Verksamheterna arbetar ofta med det elementära på en arbetsplats. Målet med verksamheten är att fostra och stimulera till självständighet. Vissa grupper och kulturer har till exempel svårt att passa tider. Många män är traditionella och har svårt med tanken att deras fruar ska arbeta utanför hemmet. Problem med kulturkrockar måste bemötas, till exempel arbetsmoral och synen på kvinnor. Det sker genom samtalsgrupper med kvinnor för sig och män för sig.

Källa: Prästen Per-Arne Bengtssons förstudie "Flykting i Fagersta" juni 2016.

Kvinnor berättar inte gärna om sina liv med män närvarande.

Personal vid Integrationscentrum och Påfart försöker ordna praktikplatser på företag i samhället. Fram till februari 2016 hade 113 personer fått anställning som startade som en praktikplats. De metoder som används arbetar med lösningsfokuserad utbildning som är helt inriktad mot ett yrke. Den existentiella hälsan med frågan om livets mening, hälsa och livslust är ofta kopplad till yrkesidentitet och att vara efterfrågad som arbetskraft.

För många invandrare med utländskt namn är det svårt att få arbete, även om de har den utbildning som krävs. Att få ett enkelt jobb är idag en sällsynt företeelse. Minimiutbildning är gymnasiekompetens. Statistiskt tar det i medeltal åtta år för en invandrare att få jobb i Sverige, men att alla invandrare ska få ett arbete inom sin livstid är inte realistiskt.

År 2023 kommer de stora årskullarna i Sverige att vara pensionerade och behovet av äldreomsorg kommer att öka. Dessa två faktorer kräver ny arbetskraft, som finns här genom invandringen. Ett stort antal nya lärare kommer också att behövas år 2023.

Bilden är från matfestivalen i Fagersta den 27 augusti 2016.
Foto: Johanna Fransson Helén

Pengar till nytt integrationsprojekt

Västanfors Västervåla församling har beviljats 124 000 kronor i EU-bidrag för att driva ett integrationsprojekt. Det är Västerås stift som har beviljat bidraget, och församlingen hoppas få mer pengar till projektet från Fagersta kommun och studieförbundet Sensus.

Projektet är indelat i flera olika delar. En del går ut på att erbjuda personer som fått uppehållstillstånd att odla grönsaker och rotfrukter. Planen är att odlingsarbetet ska pågå från maj till och med september. Deltagare utses av Arbetsförmedlingen.

Målet är att få människor sysselsatta med meningsfulla aktiviteter som ger trygghet och känns igen från hemlandet.

Matlagning och krisstöd

I projektet ingår även en kurs i tillagning av svensk husmanskost och svenskundervisning i matspråket samt internationell matlagning med möjlighet att presentera sin matkultur på en matkulturfestival eller en tillfällig restaurangkväll.

Ytterligare en del i projektet handlar om kurser i psykosocialt stödande. Tre kurstillfällen genomförs för personal som arbetar med barn, ungdom och vuxna som kommer från en traumatiserad bakgrund.

Församlingens internationella kafé varje fredageftermiddag i Brukskyrkan ingår också.

Prästen Per-Arne Bengtsson är projektledare och timanställd handledare blir Curt Edwertz.

Projektet heter Fenix

Projektets namn är Fenix som associerar till den grekiska myten om fågeln Fenix som dör i eld men som i förnyad form stiger fram ur askan. Namnet ska förknippas med en flyktings livssituation och med en nystart i Sverige. Många flyktingar upplever tristess i vardagen med sysslöshet och brist på fysiska aktiviteter.

-Det här projektet är ett sätt att bidra till något meningsfullt att göra. Ett gemensamt basbehov som mat innebär kan skapa goda förutsättningar för samarbete. Det viktiga är att kunna visa ömsesidig respekt och mod att ge varandra plats för sin egenart, skriver Per-Arne Bengtsson i projektbeskrivningen.

Vi fick en kalv från grannen

795 miljoner människor kan inte äta tillräckligt, trots att jordens resurser räcker till alla. Under fastekampanjen 2017 lyfter Svenska kyrkans internationella arbete därför en av våra grundläggande mänskliga rättigheter: Rätten till mat.

-Vi blev inspirerade av grannen och beslutade oss för att också ansöka om en ko. Det slutade med att vi fick grannens kalv, säger Joyce Andrea Malangwa.

Joyce Andrea Malangwa och hennes make Charles Makenze inspirerades av grannfamiljens framgångssaga, och de var ofta hemma hos grannfamiljen och pratade koskötsel. Till sist beslutade de sig för att själva ansöka om en ko.

-Vår ansökan beviljades, och det slutade med att vi fick grannfamiljens kalv. Det är lite speciellt. Det är som att våra familjer kommit närmre varandra. Korna har länkat oss samman. När kalven var ny gick vi ofta hem till dem för att fråga om råd, säger Joyce Andrea Malangwa.

Joyce Andrea Malangwa och hennes make Charles Makenze fick kalven år 2010. Sen dess har den kalvat fyra gånger. Två kalvar har åkt tillbaka till projektet, en

har dött, och en kalv har familjen kvar. Den planerar de att sälja för att få loss ekonomiskt kapital till nyinvesteringar.

För pengarna vill de bygga ett nytt hus på gården.

-Vi blev inspirerade av vår grannfamilj. Vi såg vad som hände i deras familj när de skaffade en ko. Vi tänkte försöka köpa en ko för egna pengar, men vi insåg direkt att vi aldrig skulle ha råd med det. Vi tänkte att en ko kunde förbättra våra liv. Och precis så blev det.

Kon – och vad den förde med sig – har förändrat familjens liv från grunden. De har kunnat restaurera sitt gamla hus. -Vi har dessutom kunnat dra in el. Och så har vi köpt två hektar land som vi använder för odling. Vi hade aldrig kunnat tro att en ko skulle göra sådan skillnad.

Familjens största rädsla?

-Klimatförändringarna. Helt klart. Vädret är inte vad det en gång var, säger Charles Makenze.

Prisexempel

- En ko: cirka 5 800 kronor.
- En get: cirka 600 kronor.
- Ett fruktträd: cirka 12 kronor.
- En sollampa: cirka 400 kronor.
- 10 stycken avokado: cirka 35 kr.
- En hel stam med bananer: cirka 40 kronor.

Så långt räcker pengarna i ko och kalvprojektet

- Utbildningsmaterial (per person): 40 kronor.
- Två veckor lång utbildning (per person): 1 400 kronor.
- En ko (kontrollerad av veterinär, transporterad till familj): 5 800 kr.
- Daglig genomsnittlig mjölkproduktion för en ko är: cirka 15 liter. En liter mjölk säljs för cirka tre kronor.

Text: Anna Wahlgren
Foto: Magnus Aronson

En ko förändrar livet

Idén är enkel, men mycket effektiv. Den fattigaste bland fattiga får en mjölkko till skänks. Mjölken ger näring. Försäljning av mjölköverskottet sätter barn i skola. Kalvarna ger startkapital till nya investeringar. Och gödslet dubblar avkastningen i jordbruket.

-Kon förändrar bokstavligen livet för familjerna, konstaterar projektkoordinator Patricia Mchome.

-Koprojektet är väldigt resultatinkänt. Jag har jobbat med det i tio år nu. Men fortfarande kan jag bli förundrad. ”Kan en ko verkligen åstadkomma allt det här?” säger Patricia Mchome och ser på mig med sina bruna ögon. Tillsammans med henne reser vi runt i fattiga regioner som Kahama och Nzega i nordvästra Tanzania.

Kyrkor driver ko-projektet

-Här svälter människor. Här har människor inte råd att skicka sina barn till skolan. Här bor människor som kanske inte har ett eget hem, utan som måste bo inneboende hos släktingar. Här har folk inte råd att gå till sjukhuset när de är sjuka. Det här är låginkomstområden som präglas av gamla traditioner. Flickor och kvinnor är till exempel inte involverade i beslut.

-Vi pratar alltså om byar där man inte har råd att dricka te på morgonen. Där det är en omöjlighet att få ihop tre mål mat om dagen. Där barnen får svälta. Tänk dig själv att gå till skolan utan något i magen. Hur ska ett litet barn kunna koncentrera sig?

Patricia Mchome är projektkoordinator för ko-kalvprojektet som drivs av Evangelisk-lutherska kyrkan i Tanzania (ELCT) – en samarbetspartner till Svenska kyrkan. Tillsammans driver kyrkorna ko-kalvprojektet.

Idén är enkel och lyckad

Idén är simpel, men resultatet är oftast lyckat. En fattig eller utsatt familj ansöker om att få en ko, och en stiftelse tar ställning till om familjen lever upp till kraven. Om familjen blir utvald måste någon i familjen gå en två veckor lång utbildning i jordbruksteknik, modern djurhållning och hållbart jordbruk. Som motprestation till kon förbinder sig familjen att ge tillbaka två kalvar till stiftet. Kalvarna kommer i sin tur att ges bort till andra behövande familjer. Familjen åtar sig också att bygga en inhägnad till kon.

-Familjen tjänar pengar på både mjölken och kalvarna. Överskottet från mjölkproduktion kan säljas på marknaden och till hotell. Också kalvarna kan säljas. Den första kalven går tillbaka till projektet, den andra kan familjen behålla, den tredje går till projektet. Resterande kalvar får familjen behålla. Mjölken och kalvarna kan tillsammans få en fattigdomsspiral att vända. Intjänat kapital blir en grundplåt till ett annat liv – både materiellt och konkret.

Jobbar ofta ute i fält

Patricia Mchome är anställd vid ELCT:s huvudkontor i Arusha, men hon jobbar ofta ute i fält. Hon reser till avlägsna byar som det tar en dag att ta sig till med bil.

-Många barn på den tanzaniska landsbygden lever ett utsatt liv och

saknar helt skyddsnät. Många familjer har inte möjligheten att ta hand om sina barn, fattigdomen är hög, och sjukdomar sprids. Att små barn dör av vanliga, botbara sjukdomar är dessvärre inte ovanligt. Här finns dessutom både malaria och denguefeber.

Familjerna stärks

ELCT:s långsiktiga vision, vars projekt stöds av Svenska kyrkan, är att stärka familjerna – både ekonomiskt och vad gäller medvetenheten om rättigheter.

-Om föräldrarna får det bättre ekonomiskt har de möjlighet att låta sina barn gå i skolan. Det är det allra viktigaste. Även om skolan, i alla fall det första året, är gratis, så innebär skolan en ekonomisk satsning för föräldrarna. De måste betala för transporten till skolan. De måste betala för en extra skoluniform, och för skolmaterial. Och det faktum att barnen går i skolan gör att de inte kan hjälpa till med hushållsarbetet hemma. Föräldrar måste alltför ofta sätta sina barn i arbete för att få ekonomin att gå ihop. Och gymnasiet måste de betala för, säger Patricia Mchome.

Jobbet är meningsfullt

Varje dag känner hon att hennes jobb är meningsfullt.

-En kopp mjölk om dagen kan förändra livet. Det låter så enkelt, men det funkar faktiskt. Någon kan låta sina barn gå i skolan igen. En annan rätar på ryggen och får ny glöd i ögonen. Att se familjerna förändra sina liv motiverar mig. Fast jag har jobbat med det här så länge tänker jag: ”Är det verkligen så här enkelt?”.

Text: Anna Wahlgren

Fråga juristen

Vänner som sambor

Fråga: Jag har en fråga som berör min son. Han bor i en större stad i Sverige och har sedan några år tillbaka bott tillsammans med en tjejkompis. Han köpte lägenheten som de tillsammans bosatte sig i och delade på hyran. De har inte haft något förhållande men delat bostad på grund av bostadssituationen. De har nu blivit osams och tjejkompisen hävdar att hon har rätt till hälften av bostaden genom en bodelning eftersom de har varit sambor och att hon har bott där hela tiden. Min son är förtvivlad och har ingen möjlighet att köpa loss sin lägenhet. Kan hon verkligen kräva detta?

Svar: Sambolagen har en tydlig avgränsning vad gäller vad som är ett samboförhållande. Ett samboförhållande innebär att två människor lever tillsammans i ett parförhållande. Om din son och tjejkompisen inte haft en kärleksrelation och levt tillsammans som ett par så gäller inte sambolagen och därmed inga bodelningsregler.

Hade de däremot varit sambor i juridisk mening så hade en bostad införskaffad för gemensamt bruk och bohav ingått i en bodelning (oavsett vem som betalat), om någon av parterna begärt en bodelning. Det är därför viktigt att skriva samboavtal om det är den ena sambon som äger bostaden och man inte vill att den ska ingå i en eventuell bodelning.

Ida Jansson, jurist

Kyrkans Allmänna Juridiska Byrå, tel 0223-434 76
Kontakta sekreterare Maria Ulestig Eriksson, eftersom Ida Jansson är föräldraledig.

Kyrkoval

17 SEP 2017

Den 17 september är det kyrkoval. Svenska kyrkan är demokratiskt uppbyggd och beroende av människors engagemang. Alla är välkomna att vara med, ta initiativ och dela ansvar. I kyrkovalet har Svenska kyrkans medlemmar möjlighet att rösta på de grupper och personer som ska besluta om frågor som påverkar kyrkans verksamhet och framtid.

I kyrkovalet väljs de personer som ska få förtroende att styra kyrkan de kommande fyra åren. Direkta val sker till kyrkofullmäktige i församlingen, till stiftsfullmäktige i stiftet och till kyrkomötet på nationell nivå.

Vem får rösta?

Den som är medlem i Svenska kyrkan och har fyllt 16 år har rätt att rösta i kyrkovalet.

Ny nomineringsgrupp

De grupper som deltar i kyrkovalet kallas nomineringsgrupper. De är sammanslutningar och intressegrupper formade för att delta i kyrkovalet. Om du vill bli förtroendevald i Svenska kyrkan kan du ansluta dig till en grupp som redan är aktiv. En grupp medlemmar som vill lyfta fram och fokusera på andra frågor än de som prioriteras nu kan bilda en ny nomineringsgrupp. Till val i församlingen måste minst 10 personer stödja ansökan om att registrera en nomineringsgrupp, till stiftet 100 personer och till kyrkomötet (nationell nivå) 300 personer.

Vem får kandidera?

För att kandidera måste du ha fyllt 18 år, tillhöra Svenska kyrkan och vara döpt. En nomineringsgrupp måste anmäla dig som kandidat och du måste själv ha förklarat dig villig att ställa upp genom ett skriftligt medgivande. Senast den 15 april måste ansökan och anmälningar från nomineringsgrupperna ha kommit in till stiftet.

På kyrkovalets webbplats www.svenskakyrkan.se/kyrkoval finns mer information.

Församlingsnytt

Gudstjänster i påsk o vår

Ti 11/4 kl 8

Morgonmässa i Västanfors kyrka

To 13/4 kl 19

Skärtorsdagsmässa i Västanfors ka.

Fr 14/4 kl 11

Långfredagsgudstjänst i Västanfors kyrka med Kyrkokören. Sångsolist:

Britt-Marie Frid Andersson

Fr 14/4 kl 13

Jumalanpalvelus. Finsk långfredags-

gudstjänst i Brukskyrkan.

Sö 16/4 kl 11

Påskdagsmässa med Kyrkokören.

Må 17/4 kl 9

Gudstjänst på Västanfors Hembygds-

gård (i logen). Lätt frukost serveras

till självkostnadspris.

Sö 23/4 kl 11

Messu. Finsk mässa i Brukskyrkan.

Sö 23/4 kl 15

Mässa i Brukskyrkan

Sö 23/4 kl 17

Minneskonsert på Lindgården med

Bergslagens kammarsymfoniker.

Sö 30/4 kl 16

Sammanlyst till Söderbärke kyrka

Sö 7/5 kl 15

Gudstjänst i Brukskyrkan

Må 8/5 kl 14

Måndagsträff och andakt i Västervåla

sockenstuga

Ti 9/5 kl 8

Morgonmässa i Västanfors kyrka

Lö 13/5 kl 15

Finsk jubileumskonsert i Västanfors kyrka

Sö 14/5 kl 13

Äitienpäiväjuhla. Finskt morsdagsfi-

rande på Lindgården.

Sö 14/5 kl 18

Rockgudstjänst i Västanfors kyrka.

Rock- och popkören och kompband.

On 17/5 kl 18-21

Sinnesrovandring i Malingbo. Samling

vid Herrgården kl 18.

Lö 20/5 kl 14

Konfirmation i Västanfors kyrka.

Sö 21/5 kl 10-13

Familjedag med gudstjänst på Väs-

tervåla hembygdsgård.

Sö 21/5 kl 11

Messu. Finsk mässa i Brukskyrkan.

Sö 21/5 kl 15

Mässa i Brukskyrkan.

To 25/5 kl 8

Friluftsgudstjänst med Kyrkokören

på Hotellberget i Ängelsberg. Ta med

egen fikakorg.

Sö 28/5 kl 18

Gudstjänst i Lindgårdens vinterträdgård.

Sö 4/6 kl 10

Familjegudstjänst i Västanfors kyrka

med sommaravslutning för försam-

lingens barngrupper och Öppna för-

skolan. Vi delar ut dophjärtan. Stora

tårtan serveras efter gudstjänsten.

Sö 4/6 kl 11

Friluftsgudstjänst på Oljeöns dag.

Sö 4/6 kl 15

Gudstjänst i Brukskyrkan.

Sö 11/6 kl 14

Bygudstjänst i Odensnäs trädgård/

veranda. Kaffe serveras.

Ti 13/6 kl 19

Musik i Sommarkväll i Västervåla ka.

Sö 18/6 kl 15

Mässa i Brukskyrkan.

Veckomässa firas i Västanfors kyrka varje

torsdag kl 19. Mer information om guds-

tjänster finns i predikaturen i Fagersta-

Posten och på församlingens hemsida.

Resultat julkampanjen

42,6 miljoner kronor samlades in under Svenska kyrkans julkampanj.

Under julkampanjen har Svenska kyrkan lyft fem rättigheter som är viktiga för att motverka barnadödlighet – rätten till mat, rent vatten, trygghet, sjukvård och utbildning.

Idag är det viktigare än någonsin att vi lyfter kvinnors och barns rättigheter och med dessa nästan 43 miljoner kan vi bland annat ge fler människor möjlighet att påverka sina familjers liv, säger Erik Lysén, internationell chef för Svenska kyrkan.

Juluppropet

79 114 personer har skrivit under Sveriges kristna råds namninsamling för en human migrationspolitik.

Nästa körprojekt

med Rock- och popkören börjar den 19 april inför rockgudstjänsten i Väst-anfors kyrka söndag den 14 maj kl 18. Se alla övningstider på hemsidan.

Nu kan du söka medel ur våra stipendiefonder

Uppgifter om aktuella stipendier och ansökningsblanketter finns på församlingsexpeditionen på Lindgården tel 0223-434 00 samt på hemsidan. Ansökan lämnas senast den 2 maj.

Nästa tidning

Nästa nummer av församlingstidningen Mitt i livet kommer ut den 18 juni. Hör av dig till redaktören om du inte får någon tidning.

MITT I LIVET

Ansvarig utgivare: Henrik Rydberg, tel 0223-434 10.

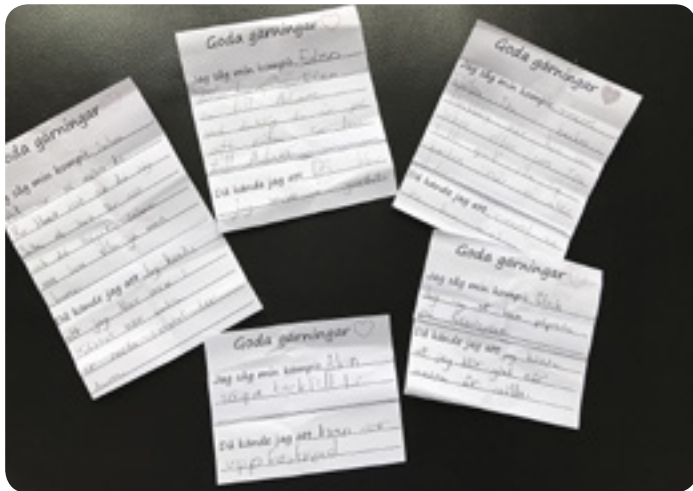
Redaktör: Cecilia Kjellin Eriksson, tel 434 06.

Tryck: PRIMATryck, Hallstahammar.

Redaktören svarar för osignerat material.

WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/VASTANFORS

Svenska kyrkan
VÄSTANFORS VÄSTERVÅLA

Goda gärningar

Sedan årsskiftet har år 2 på Lindgårdsskolan en punkt på arbetsschemat i svenska, som kallas "Goda gärningar".

Det var i en solstol i Thailand, lyssnandes på en bok av Torey Hayden, som idén om att ha denna punkt på schemat väcktes. I boken "Spökflickan" kan man läsa hur Torey, för att få bättre sammanhållning i sin klass med barn med olika slags problematik, har ett liknande projekt på schemat. Klass 2 är långt ifrån en problematisk klass, tvärtom en grupp med elever med stor medkänsla för sina kamrater. Men idén om att fokusera mer på det positiva i omgivningen kan väl aldrig bli fel? Vi känner alla till att det är lätt att bara se de negativa saker som sker runt omkring oss.

Uppmärksamma kamraternas vänliga gester

"Goda gärningar" går ut på att uppmärksamma klasskamraternas vänliga gester på skolan. Den som observerar en klasskamrats goda gärning skriver ner den på ett papper. Det är viktigt att skriva vem som utfört gärningen, mot vem och sedan reflektera över hur det fick observatören att känna sig.

Jag och klassläraren Carina introducerade "Goda gärningar" för eleverna första torsdagen på vårterminen och förklarade i detalj hur det skulle gå till och vad syftet med det hela var. Det är den som gör den goda

gärningen som ska hamna i fokus, inte den som sett händelsen och skrivit ner den på pappret. Därför är också en underskrift oväsentlig.

Jag ordnade förtryckta lappar och en låda där lapparna skulle läggas. Första gången fick eleverna två veckor på sig att observera sina kamrater, innan lådan tömdes. Med spänning tömde vi lådan och många lappar föll ur. Jag läste högt för klassen, vad som stod på var och en av lapparna och kunde bara konstatera att resultatet var över förväntan. Man hade sett och hört sina kamrater göra och säga en massa positiva saker. Någon hade sett en kamrat lyfta ner stolen åt en annan. En hade sett en kamrat hjälpa en annan att leta efter en försvunnen mössa. En annan hade hört en kamrat säga till sin vän att han ritade fint.

Ansikten spricker upp i ett leende

Alla i klassen har sedan starten blivit omnämnda. En del veckor utmanas eleverna i klassen att observera de klasskamrater som de inte leker med så ofta. Det är fint att se barnens reaktioner när de blir omnämnda. Att se hur ansiktet spricker upp i ett leende och hur de stolta sträcker på sig. Inte en enda gång sedan vi startade har jag hört något negativt sägas om en kompis. En bra anledning att fortsätta med punkten "Goda gärningar"!

Text och foto: Johanna Fransson Helén